

JUNGLE

Angleški spisatelj Upton Sinclair Z avtorjevim dovoljenjem prevaja Ivan Kaker.

(Copyright, 1905, 1906, by Upton Sinclair.) (Nadaljevanje)

(Nadaljevanje s 3. str.)

Kam greste, fantje, kam je vaša pot?

Starec me je pogledal z rdečimi, od pritajenih solz razpaljenimi očmi in se mi je zasmel v obraz.

"Domovino branit, gospod, domovino branit!"

Šlihal sem ob tistem času govor debelega gospoda. Dolg govor je bil, meni pa je se zdelo, da slišim eno samo besedo: "Domovino, domovina, domovina."

"Lepa naša domovina... čast in blagor naše domovine... vse za domovino... kri do zadnje kaplje za domovino... na boj za domovino..."

Ko je nehal in je bil truden, sem vprašal soseda:

"Kdo je ta spoštljivi in debeli gospod?"

Sosed se je zasmel in je odgovoril:

"Troje hiš ima v mestu in tudi zunaj mesta lep kos domovine; sinovi pa so mu preskrbljeni tako varno, da ne bodo marširali!"

"Pa je rekel: vse za domovino!"

"Saj ni mislil svojega bogastva!"

"Pa je rekel: kri za domovino!"

"Saj ni mislil svoje krvi!"

Pojdem in povprašam tiste, ki so marširali skozi blato; tiste, ki so nosili tornistre, ter njih spremljevalce:

"Kje je vaša domovina?"

Pa bodo odgovorili po vrsti:

"Lani je nemška zemlja pila mojo kri, tirjala moj davek; letos pije in tirja avstrijska zemlja; čez leto dni morda bom služil Ameriki. Moja pot gre tja, kamor ukazujejo tisti, ki imajo domovino in oblast. Od tvornice do tvornice, iz rudnika in rudnik, s polja v mesto, od dežele do dežele; in nikoli ne vprašajo: kje je tvoja domovina? Vprašajo le: koliko je še vredno tvoje delo, koliko je še v tvojih žilah krvi?"

In kadar ni več krvi, ukažejo: pojdi! Pojdi in išči si domovine, poišči si je kraj ceste, v jarku! Ali kadar se jim zahoče, mi obesijo tornister na hrbet in velevajo: Hiti, umri za našo domovino! Zakaj njih je domovina in njih je oblast! Jaz sem in žanjem, branim hišo in polje; ali ne setev ni moja in ne žetev, ne hiša, ne polje. Ti si vprašal, ti nam povej: kje je naša domovina?"

Tako bodo odgovorili vsi tisti, ki so marširali po blatni cesti.

Štvar je v redu, pa zapojmo: "Lepa naša domovina..."

Jaz, bratje, pa vem za domovino in mi vsi jo slutimo. Kar so nam siloma vzeli, za kar so nas ogoljufali in opeharili, bomo dolgi povrnjeno in porlačano s stoterimi obrestmi! Naša domovina je boj in prihodnost; ta domovina je vredna najzlahtnejše krvi in najboljšega življenja. Iz muke, trpljenja in suženjstva naštetih milijonov bo vzrastla naša domovina: vsa ta lepa zemlja z vsem svojim neizmernim bogastvom. Tedaj bodo le še grenak in grd spomin te gospodske domovine, na suženjstvu zidane, s krvjo in solzami gnojene, sramota človeštvu, zasmeh pravici...

Drugečno melodijo bo dobila pesem o "lepi naši domovini!"

AGRARNO VPRAŠANJE NA FRANCOSEM KONGRESU.

Letošnji zbor francoske socialistične stranke se je bavil tudi z agrarnim vprašanjem in za nas, ki imamo opraviti s pretežno poljedelskim prebivalstvom, so te razprave tembolj zanimave, ker se v mnogih krajih tudi kmečke ljudstvo večalimani približuje socialni demokraciji in je stranka že zdaj prisiljena, resno se baviti s kmečkimi vprašanji. Tudi v pretežno industrialnih deželah je ta problem stalno na dnevnem redu socialne demokracije; na Nemškem je cela vrsta odličnih sodrugov, ki ga študira že dolgo let in nekateri se bavijo skoraj izključno s tem vprašanjem. Veliko pozornost mu posvečujejo na Ruskem. V nekaterih deželah se pa opira tudi praktična organizacija stranke močno na kmečko prebivalstvo. Na Hrvaškem je n. pr. sodrug Korac izvoljen za poslanca v popolnoma agrarnem šidskem okraju; poljedelski delavci v Sremu imajo krepko organiza-

Med tem so se odločili klavničarji definitivno, da organizirajo nove delavske moči. Eden ali dva tisoč stavkokazov je vsako noč prispelo in so se porazdelili na posamezne oddelke. Nekateri so bili izučeni delavci, klavci, nadzorniki itd. od kompanijskih podružnic in nekaj tudi od tujih kompanij iz drugih mest; večina pa so bili črneči s prostranih bombaževih plantaž daljnega Juga, in te so gonili enako ovcam v delavnice. Neka zakonska naredba je prepovedovala graditi hiše brez postavnega dovoljenja. Pogoj je bil, da so se napravila okna, stopnice in varnostni izhodi za slučaj požara. Tukaj pa so nastanili delavce v prostoru, namenjenem za barvanje mesa, da je izgledalo bolj sveže, in da katerega se je prišlo le z vzdigočom. In v ta prostor, ki ni imel nobenega okna in ene same duri, so stlačili kar sto mož, ki so spali po tleh na žimnicah. V tretjem nadstropju Jonesove prečišče klavnice se je nabijalo skladišče brez vsakega okna; tam so prišle te kričave razmere v javnost in se je zahtevala preiskava, in ko je bil mestni župan prisiljen zaokazati uporabo zakona, obrnili so se klavničarji na advokate, ki so dosegli, da je bil ukaz razveljavljen. Baš ob tistem času se je župan hvalisal, da se mu je posrečilo zatreči hazardne in druge protipostavne igre. Toda četa profesionalnih igralcev se je zvezala s policijo, in skubili so stavkokaze kar po notah. Vsako noč si lahko videl na velikem dvorišču pred Brownovo klavnico krepke, mišičaste postave črnece, gole do pasu, ko so se rokobili za denar, dočim je kričela množica treh do štirih tisoč ljudi razgrajala in se vlačila okrog: moški in ženske, mlade bele deklice z dežele med pohotnimi črneči, ki so z bodalom v čevlji pomenjali neprestano nevarnost. Cele vrste črnih kodravec so gledale z oken bližnjih tvornic. Predniki teh črnece so bili ali še divjaki v Afriki, ali pa so jih vsaj brzdale oblasti, ki so z osvobojenimi zamoreci ravnale še vedno tako kot svoječasno, ko so bili še pravi sužnji. Zalaj pa so bili prvi svobodni — prosti, da so lahko stregli vsaki strasti, — prosti, da so si svobodno med sabo razbijali glave! Potrebno se jim je, da zlomijo štrajk, in ko bo zlomljen, poslali jih bodo spet nazaj, od koder so prišli, in njihovi sedanjji gospodarji se ne bodo več za nje brigali. Žganja in deklin je bilo v izobilici, in to vse se je prodajalo črneem za drag denar; skratka, odprlo se je peklensko brezno. Vsako noč so se dogajali pretepi in poboji, pri katerih so igrali noži in revolverji prvo vlogo; in govorilo se je, da so imeli klavničarji dovoljenje odstranjati mlriče kratkim putem, ne da bi se jim bilo treba bati kakih sitnostij od strani poklicane oblasti. Stlačili so skupaj v en prostor moške in ženske; in vsako noč so se vršile prave orgije, — stvari, kakoršnih doslej Amerika še ni videla. Ker so bile dekline izmeček bordelov in moški večinoma neiskusni črneči, so se hitro razširile neizrekljive raz uzdanosti in strašne bolezni, in to v kraju, od koder so se razpošiljala živila na vse strani sveta.

V klavniškem okraju ni bilo še nikdar prijazno; a sedaj, ko se je nastanilo tam petnajst do dvajset tisoč človeških zverij, je bilo še odurnejše. Ves dan je pripekalo solnce na ta prostor, poln gnusnega in groznega; na tisoče glav klavne živine, tesno skupaj stlačene, in iz lesenih tal je puhtel neznošen smrad; — pripekalo je na razbeljene, s pepelom pokrite železniške tise, — na skupino visokih, zamazanih tvornic, v kojih notrajšičini ni zapihljala še nikdar sveža sapa; — pripekalo na potoke vroče krvi, — na cele vagonne, obložene s svežim mesom, — na velike kotle, v katerih se je cvrla mast in razni odpadki, — na tvornice za klej in čistilnice, — in vse to je smrdelo kakor kuga. Cele kadi polne črevesja, ki se je na solncu parilo in gnojilo, so stale okrog; zamazano perilo delavcev je viselo na solncu in se sušilo; v jedilnici so ležali po tleh odpadki obeda, po katerih so brneli roji muh in mušic.

In kaj šele ponoči, ko je množica zdvijala ven in se razlila po ulicah, na vse strani, k raznim igram in rokoborbam, v neštevilne gostilne, kjer je popivala in plesala, preklinjala in kričala, smejala se in pela! Čez teden se je moralo pridno delati, potem pa so si lahko privoščili svoje zabave; še v nedelje večer so se vršile rokoborbe; tam na vogalu si videl plapolati ogenj, in ob njem je stala stara sivovlasa zamorka, suha in grda ko čarovnica, z razpuščenimi, v vetru vihrajočimi lasmi in bodečimi očmi, ki je pela z vresečim glasom o požaru pogubljenja in o jagnjetovi rešilni krvi, po tleh pa so ždeli moški in ženske, kričali in javkali strahu in veselja.

Tak je bil klavniški okraj za časa štrajka, dočim je objemal strokovno organizacijo top obup in je upila dežela kot lačna žival po živihu. Klavničarji pa so mirno šli svojo pot naprej. Vsak dan so sprejemali nove delavce, in so torej lahko s starimi postopali strožje, pogajali se z njimi za plačo ter jih odpuščali, ako se niso dovolj podvizali. Jurgis jim je bil sedaj pomagač pri tem in je mogel dan na dan čutiti spremembo, kakor če se stroj polagoma spravi v tek. Privadil se je že davno na ukazovanje; toda dušča vročina in smrad, kakor tudi zavest, da je stavkokaz, katerega prezira vsak pošten človek, mu je grenilo življenje, in gabihi se je začel samemu sebi. Udal se je pijači in prišel sčasoma v tako slabo voljo, da je kar divjal, preklinjal in svoje ljudi priganjal, da so se pod silnim naporom skoro zgrudili.

Nekega dne, proti koncu meseca avgusta, je prišel nadzornik v Jurgisovo delavnico in zapovedal njemu in njegovim ljudem, da pusté delo in gredó za njim. Sledili so mu do velike množice ljudi, v koje sredi je stalo več dvonprežnih voz pripravljenih za odhod. Tudi trije policijski vozovi so bili videti. Jurgis in njegovi ljudje so zasedli en voz, voznik je udaril po konjih, in oddirjali so z ropotom. Nekaj bikov je ušlo iz staja in padlo v roke stavkarjem. To je bila ugodna prilika, pri kateri se dalo kaj napraviti. "Vozili so proti vratom na Ashland avenue in naprej v smeri proti "dumpu". Nastal je splošen krik, kakor hitro so jih ugledali: moški in ženske so zdirjali iz hiš in gostilnic, ko so vihrali mimo. Ker pa je sedelo na vozu osem ali deset policajev, si niso upali delati zaprek, dokler niso prišli na prostor, na katerem je stalo vse polno ljudi. Zaslíhal se je varnostni klic, in množica se je takoj razpršila, pustivši na tleh v krvi ležečega bika.

Stalo je tam brez dela ravno nekaj klavcev, in ko je bik pridiral, zgrabili so ga in pobili na tla. Ker je izurjen delavec lahko v nekaj minutah vola ubil in očistil, je manjkalo že nekaj mesa. To je bilo seveda kaznivo dejanje, in policaji so takoj pričeli izpolnjevati svoje dolžnosti. Poskakali so raz voza in udrihali po vsakem, kogar so mogli doseči. Ozračje je odmevalo od krikov jeze in bolečin, in preplašeni ljudje so bežali v hiše in prodajalne in tekli doli po ulicah. Jurgis in njegovi ljudje so se udeležili preganjanja, in vsakdo izmed njih si je izbral svojo žrtev in tolkel no njej, kar se je dalo. Če je preganjanec bežal v kako hišo, so vrata kar razbili, če so bila slaba. Tekli so celo gori po stopnicah in pretepli vsakega, kdor jim je prišel pod roke; dá, vlačili so svoje žrtev slednjici tudi izpod postelj in izmed starih eunj, kamor so se bile poskrile. Jurgis in dva policista so podili tropo ljudi v neko gostilno. Eden od preganjanih je iskal varstva zadaj za barto, kamor pa mu je sledil policaj in ga potisnil v kot ter ga tako dolgo tolkel po hrbtu in glavi, da se je nezavesten zgrudil. Osta li pa so preskočili plot mimo drugega policista, debelnastega človeka, ki je prišel nazaj izven in grdo preklinjal. Ko je stopil v pivnico, pride mu jokaje in tulče nasproti lastnica, neka Poljakinja. Dal ji je močan sunek v želodec, tako da je padla na tla. Med tem si je Jurgis, ki ga ni tako lahko spravilo kaj iz ravnotežja, postregel pri bari, in prvi policist, ki je napravil svojega moža neškodljivega, mu je pomagal, izročil mu celo še daljne steklenice in si napolnil tudi sam svoje žepo. (Dalje prih.)

eijo, toda oni niso mogli voliti Koraca, ker nimajo volilne pravice. Po hrvaškem zakonu je treba plačati najmanj 40 kron davka, da se ima volilno pravico, kar dokazuje, da so volili sodruga Koraca pravi kmetje. Velike poljedelske socialistične organizacije so na Ogrskem, v Italiji, na Bolgarskem, razvijajo se tudi na južnem Češkem.

Na francoskem kongresu v St. Etiennu je bil poročevalec o agrarnem vprašanju sodrug Campère-Morel, ki je podal različne predloge. Ker so se odkazali komisiji in se bo o njih še razpravljalo, jih pričemo pozneje, za danes pa objavljamo najvažnejše momente iz zanimive debate.

Rapport je dejal, da niso niti Campère-Morel, niti njegovi prijatelji nikdar zatajevali kmetom zadnjega cilja, podružabljenje proizvajalnih sredstev. Naš nazor o gospodarskem razvoju nam pravi, da je velika posest kot produktivna sila uspešnejša in da se mala last ne da rešiti. Pridobiti moramo kmete s tem, da varujemo njihove interese.

Lagardelle: Mi ne moremo niti reševati, niti razbijati male lasti. Tudi Engels je spoznal, da ne moremo vstvarjati nobenih uredb, ki bi nas branile protisocialističnih kmečkih čutov. Koristne reforme, ki jih predlaga Campère-Morel, kakor združitev kmečkih združenj s konsumnimi društvi, niso nič v bistvu socialističnega. Postarska stavka je pokazala, kako se dajo očititi državne funkcije. Marx je dejal o komuni, da je bila cena vlada. Tukaj je pot, ki vodi h kmetu. Pokazati mu moramo, da smo drugačna stranka

kakor tiste, ki delajo lov na njegove glasovnice.

Hervé govori kot zastopnik čisto kmečke federacije (departma Jonne) in pravi: S Campère-Morelom se strinjava, da moramo v prvi vrsti nastopati za posle in dinarje, če nastane spor, tudi mi mudega kmeta za izkoriščanega delavca in zadruga za sredstvo proti kmečkemu egoizmu. Ampak te uredbe niso specifično socialistične; tudi nekatere druge stranke jih zagovarjajo. Campère-Morel misli preveč na volilne interese; Jaurés je začel v to napako in ne misli, kako so izdajalski političarji spravili parlamentarizem na slab glas. (Mejkliei: Pa terorizem! Azev!) Mi ne vidimo koncentracije zemljiške lastnine, temveč pomnoževanje srednje posesti. Obrabati se moramo torej do kmeta z drugimi argumenti.

Jaurés: Ali je Campère-Morelov nazor o samomorilnem kmetovem delu fiziološko in gospodarsko upravičen? Zdi se mi, da se na kmetih poprečno dalje živi kakor v mestu. Zato je pa vendar socialistična akcija na kmetih potrebna. Zadruga se lahko boljbolj približuje ideji skupne lastnine. Drugo vprašanje: Poleg kmečke lastnine je še neka druga. Legenda je, da bi bila Francija dežela malega kmeta. Dve tretjini zemlje, in prav najboljša zemlja ni v kmečkih rokah. Ali naj čaka socialistična stranka na popolno zmago, da naskoči veliko posesti? Mi ne smemo velike posesti razbijati v male kose. Campère-Morel hoče kmete braniti pred kapitalisti na kmetih, pred sladkornimi tovarnarji itd. Dobro. (Dalje prih.)

Kako so nastale vere in bogovi?
Po Ingersollovih spisih za Slovence prečel Ivan Kaker.
CENA KNJIŽICI 30c.
Dobi se pri izdajatelju:
Ivanu Kaker, 629 Laflin St., Chicago, Ill.

Rabite premog? Rabite drva? Ali se selite?
To vam najboljšje in najkhitreje prekrbri
Frank Udovič, EKSPRESMAN
539 W.-18th street
CHICAGO, ILL.
Prevaža pohištvo, premog, drva in drugo. Oglasite se pri njem.
Oddaljeni rojaki naj pišejo dopisnico.

Znamenita ponudba.
Izvrstne vrste otroških vozičkov po \$3.95.
Cena, ki odgovarja popolno delu te vrste. Vozički so lični, streha in cela konstrukcija se da zložiti skupaj. Streha je izdelana iz dobre kože. Barve su različne: črne, rmené ali modrikaste \$6.50 za... \$3.95
Popravimo kolesa na vozičkih z robarjevi natečajji.
JOS. KRAL.
417-419-421-423 W. 18th Street.
CHICAGO, ILL.

Učite se angleško!
Brez znanja angleškega jezika ni napredka v Ameriki; to zna vsakdo. Zlasti je neprecenljivo koristno za delavca, ki se mora pri angleških podjetjih boriti za svoj kruh.
V Chicagu smo pred kratkim odprli slovensko-angleško šolo, kjer učimo na podlagi slovensčine pisati, čitati in govoriti angleški jezik. Šola traja vsak ponedeljek, sredo in petek od 7 do 9 1/2 zvečer na 587 So. Centre Ave. v nekdanjih prostorih slovenske štitalnice.
Solnina stane \$3 na mesec. Rojaki v Chicagu, katerim manjka znanja angleščine, pridite in se vpisite. Učimo tudi ženske.
Za rojake izven Chicage imamo posodni tečaj; učimo jih pisanimi potom in to po največji in jako praktični metodi učenja. Natančnejša pojasnila pošlenu vsakomu na zahtevo. Rojaki, učite se angleško!
Slovensko-angleška-korešpodenčna šola, 585-587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Dr. Wm. A. Lurie,
IZKUŠEN ZDRAVNIK.
Ordinuje: Auda's Drug Store, 611 S. Centre ave., od 11-12 po dnevi, Drugi urad: 100 State St., Room 210, od 4-5 ure popoldne, izveniši nedelje.
Stanovanje: 1346 W. 22nd Street. Telephone, Canal 859.

— Oblihi in podobne reči so potrebni in zastarela stvar. Pr trganju in od prehlajenja zabljenim bolečinam rabite svetovno znani Anchor Pain Expeller. Ta duši posledice prehlajenja in miri prenapete živec, ki povzročajo bolečine, 25 in 50 ct.

Naročite se na Slovensko-angleško slovnico, Slovensko-angleški tolmač, Angleško-slovenski slovar.
Vse tri knjige v eni stani \$1.00 in jo dobiš pri
V. J. KUBELKA AND CO.
9 Albany St., New York, N. Y.
Primerne delo dobiš le, ako zmožen angleščine.

POZOR! SLOVENC! POZOR! SALOON
s modernim kegljiščem
Sveže pivo v sodkih in buteljki in druge raznovrstne pijače ter umije smodke. Potniki dobe čedno pijačo za nizko ceno.
Postrežba točna in izborna. Vsem Slovincem in drugim Slovencem se toplo priporoča
MARTIN POTOKAR,
564 SO. CENTER AVE., CHICAGO
Sveži kruh in fino pečivo dobite tudi v hrvaško-slovenski pekarni
Curiš i Radaković
623 So. Throop Street
Vozi tudi na dom CHICAGO

Valentin Potisek GOSTILNICAR
1237-1st St., La Salle, Ill.
Toči vse, gostilni podrejene pijače in se priporoča rojakom za obilno obilo. Postrežba točna in solidna.

M. Lacković
178 West 18th St., Chicago
MODERNO OPREMLJENA SLOVENSKA TRGOVINA Z JESTVINAMI (GROČERJA.)
Najboljši riš, kava, čaj, moka in sploh vsakovrstno domače in prekonsko blago vedno sveže po najnižji ceni na prodaj.
Na zahtevno razvažam blago tudi dom. za kar nič ne računim.

Joseph Kratky
575 W 17th St., Chicago, Ill.
Izdelaovalec najfinjših cigare vsake vrste.
Na debelo in drobno.

G. Vnkno
559 W. 18th St., Chicago.
Popravila delnice in pipe primerne in natančne.

POZOR!
Kadar se brijete stopite vedno brivnico I. razreda, to je pri
Louis Polka,
461 W. 18th St., Thalia Hall Bldg., CHICAGO, ILL.

Podpisana se priporočava Slovincem za mnogobrojen obisk, ker imava na razpolago dobro gostilno in dvorano
Šajnek & Hans
587 S. Center Av Chicago, Ill.

KUPUJTE PRI Albert Lurie Co.,
567-69-71-73 Blue Island Ave. CHICAGO, ILL.

Velika trgovina z mešanim blagom.
Zmerne cene vsak dan

M. A. Weisskopf, M. D.
Izkušen zdravnik.
Uraduje od 8-11 predpoldne in od 6-9 zvečer.
885 So. Ashland Ave. Tel. Canal 476 Chicago, Ill.